

omtalte ... (Munterhed) ... Ja, der les, men disse Ideer om Næstekærlighed, om at man skal ikke gøre mod andre, hvad man ikke vil, at de skal gøre mod en selv, og om menneskelig Lighed, de er sandelig mere i Overensstemmelse med den oprindelige Kristendom, end Kapitalismen og Militarismen er det. Men Præsteskabet bekæmpede disse Forsøg paa at føre Kristendommens sande religiøse og etiske Ideer ud i Livet, ud i Samfundet paa det voldsomste, forbød Symbolet derpaa, den røde Fane. At man saa fra Socialdemokratiets Side optog Kampen, er en given Ting, og at der i en saadan Kamp kan falde stærke Ord, er kun naturligt, ligesom jeg paaviste, at der netop ogsaa fra Præsternes Side i saadanne Kampe er faldet meget stærke Ord — saa er det altid en Smagssag, om de er mere eller mindre stærke. Men hvordan er denne Kamp endt? Den er endt med Præsternes Nederlag og med Socialdemokratiets Sejr, den er endt med, at nu taales den røde Fane ved alle Begravelser i København, den er endt med, at det nu er en Ære og Glæde for Præsterne at blive indbudt til vore Møder, at komme sammen med os, den er endt med, at nu er der i disse Dage gaaet en Adresse rundt imellem Københavns Præster underskrevet af en Snæs Præster, som er imod Menighedsraadsloven, imod, at man ikke giver uhindret Adgang til at vælge til Menighedsraadene, idet Præsterne netop nu ønsker, at saa mange som muligt bliver folkekirkelige Vælgere, kommer til at vælge til Menighedsraadene, fordi de er bange for, at de nu skal blive skilt af med en Del af Befolkningen; at en Del skal skille sig ud; de ønsker netop et stærkt intimt Samliv med den store socialdemokratiske Befolkning i København. Saadan er Kampen endt. Hvilke haarde Ord der end er faldet paa Vejen, maa jeg sige: Fremskridtet har sejret, Præsteskabet har tabt i Kampen, og Socialdemokratiet har sejret. Jeg vil ønske, det vil gaa saadan over hele Linien, og det vil selvfølgelig gaa saadan over hele Linien.

Det ærede Medlem Hr. Moltesen mente, at vort Forslag om Kirkens Adskillelse fra Staten — vort Forslag er for øvrigt, det maa jeg igen betone, kun et Forslag om Nedsættelsen af et forberedende Udvalg til at overveje Forholdet mellem Stat og Kirke og eventuelt udarbejde og stille Forslag om Kirkens Adskillelse fra Staten — ikke vilde kunne gennemføres uden en Grundlovsforandring. Jeg har allerede ved disse Lovforslags første Behandling sagt, at efter min Mening kan det ske uden en Grund-

lovsforandring, men det kan man jo have delte Meninger om. Jeg fremførte den Gang mine Grunde, og man fandt i hvert Fald ikke den Gang Anledning til at imødegaa mig; jeg skal naturligvis ikke lægge mere i den Tavshed, end der bør lægges deri, men paa den anden Side fremdrog jeg nogle Argumenter og pegede paa Sognepræst Friis-Hansens Bog om dette Spørgsmaal og hans meget omhyggelige Udredning af, at en saadan Adskillelse kunde ske uden nogen Grundlovsforandring, naar den skete paa den Maade, som vi, saaledes som jeg pegede paa ved første Behandling, har tænkt os. Det kan man, som sagt, have delte Meninger om, men efter vor Mening kan det ske uden Grundlovsforandring.

Til den højtærede Kirkeminister har jeg et Par Bemærkninger at gøre. Han glædede sig over at faa frisket op det for- enede Venstres kirkelige Program af 1872 og sagde, at adskilligt af det er gennemført. Jeg sagde netop ogsaa, at adskilligt af det er gennemført, men der er ogsaa noget, der ikke er gennemført, og hvis Gennemførelse den højtærede Kirkeminister nu vil standse eller forkludre. Det første Punkt i Venstres Program paa dette Omraade er Lovgivningsmagtens fulde Herredømme over kirkelige Sager. Dette vil den højtærede Kirkeminister gøre et Skaar i, naar han nu vil lade Kirkens højeste administrative Embedsmænd blive valgt paa den af ham foreslaede Maade i Stedet for at blive udnævnt af den parlamentarisk ansvarlige Kirkeminister. Saa sagde den højtærede Minister, at Menighedernes afgørende Indflydelse paa Præstevalget, som staar anført i Venstres Program af 1872, er gennemført gennem Menighedsraadene. Det er kun meget delvis og paa en Maade, som Venstres Program netop slet ikke ønskede. Da Venstres Mænd gennem 70erne og 80erne, ja, endnu saa langt frem som i 1894 forelagde et Lovforslag til Opfyldelse af dette Program, stillede de ikke Forslag om Menighedsraad. De vilde ikke have lovordnede, organiserede Menighedsraad, de vilde netop ikke have disse Organer, disse Menighedsraad, Provstiudvalg, kirkelige Valgforsamlinger, nej, de stillede Forslag om direkte Præstevalg, det, som jeg netop ogsaa forleden Dag, nej, som jeg i Formiddags ved Behandlingen af Menighedsraadslovsforslaget — det er saa længe siden, vi begyndte jo i Morges tidlig — foreslog at stemme for her, men som de Herrer stemte imod. I 1894 stillede Bojsen og Rasmus Clausen Forslag netop om direkte Præstevalg, men de lovordnede, tvungne Menighedsraad var slaaet ned af Venstre i 1861